Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (девети състав)

22 октомври 2020 година*

„Преюдициално запитване — Процедура за предоставяне на информация в областта на техническите стандарти и регламенти и на правилата относно услугите на информационното общество — Понятие „технически регламент“ — Задължение на държавите членки да уведомяват Европейската комисия за всеки проект на технически регламент — Непротивопоставимост спрямо частноправни субекти на техническия регламент, за който не е направено уведомление — Неприложимост спрямо доставчици на услуги“

По дело C-275/19

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Supremo Tribunal de Justiça (Върховен съд, Португалия) с акт от 21 март 2019 г., постъпил в Съда на 2 април 2019 г., в рамките на производство по дело

Sportingbet PLC,

Internet Opportunity Entertainment Ltd

срещу

Santa Casa da Misericórdia de Lisboa,

в присъствието на:

Sporting Clube de Braga,

Sporting Clube de Braga — Futebol SAD,

СЪДЪТ (девети състав),

състоящ се от: N. Piçarra, председател на състава, S. Rodin (докладчик) и K. Jürimäe, съдии,

генерален адвокат: M. Campos Sánchez-Bordona,

секретар: M. Ferreira, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 18 юни 2020 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за Sportingbet PLC, от B. Mendes и S. Ribeiro Mendes, advogados,

* Език на производството: португалски.

– за Internet Opportunity Entertainment Ltd, от L. Marçal и M. Mendes Pereira, advogados,

– за Santa Casa da Misericórdia de Lisboa, от S. Estima Martins, T. Alexandre и P. Faria, advogados,

– за португалското правителство, от L. Inez Fernandes, J. Gomes de Almeida, A. Pimenta, P. Barros da Costa и A. Silva Coelho, в качеството на представители,

– за белгийското правителство, от L. van den Broeck, M. Jacobs и C. Pochet, в качеството на представители, подпомагани от P. Vlaemminck и R. Verbeke, advocaten,

– за Европейската комисия, от G. Braga da Cruz и M. Jauregui Gomez, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, точка 11 и на член 8, параграф 1 от Директива 98/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 година, установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите стандарти и регламенти и правила относно услугите на информационното общество (ОВ L 204, 1998 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 23, стр. 207), изменена с Директива 98/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 юли 1998 г. (ОВ L 217, 1998 г., стр. 18; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 23, стр. 282) (наричана по-нататък „Директива 98/34“).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между Sportingbet PLC и Internet Opportunity Entertainment Ltd (наричано по-нататък „IOE“) и Santa Casa da Misericórdia de Lisboa (наричана по-нататък „Santa Casa“) относно законосъобразността на онлайн организацията от Sportingbet и IOE на хазартни игри и игри с парични награди, както и рекламирането на тази дейност в Португалия.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 83/189/ЕИО

3 Член 1 от Директива 83/189/ЕИО на Съвета от 28 март 1983 година, установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите стандарти и регламенти (ОВ L 109, 1998 г., стр. 8), изменена с Директива 88/182/ЕИО на Съвета от 22 март 1988 г. (ОВ L 81, 1998 г., стр. 75) (наричана по-нататък „Директива 83/189“), гласи:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

1) „техническа спецификация“ е спецификацията, която се съдържа в документа, в който са изложени основните характеристики на продукта, като например ниво на качество, функционални характеристики, безопасност или размери, включително изискванията, които

се прилагат към продукта по отношение на терминология, символи, изпитване и методи за изпитване, опаковка, маркиране или етикетиране, както и методологии и процедури за производство за селскостопански продукти съгласно член 38, параграф 1 от Договора за продуктите, предназначени за човешка консумация и храна на животни, както и за лекарствените продукти […];

[…]

5) „технически регламент“ са техническите спецификации, включително административните разпоредби, които се прилагат за тях и които имат задължителен характер, de jure или de facto, по отношение на продажбите или употребата в държава членка или в по-голямата част от тази държава, с изключение на разпоредбите, постановени от местните органи;

[…]“.

4 Член 8, параграф 1 от тази директива предвижда:

„Държавите членки незабавно предоставят на Комисията всички проекти на технически регламенти, освен ако не става въпрос само за транспониране на пълния текст на международен или европейски стандарт, като в този случай информацията относно съответния стандарт е достатъчна; те представят на Комисията накратко причините, поради които установяването на подобен технически регламент е необходимо, освен ако те вече са били посочени в проекта. […]

[…]“.

Директива 98/34

5 Член 1 от Директива 98/34 предвижда:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[…]

2) „услуга“, каквато и да е услуга на информационното общество, тоест, каквато и да е услуга, нормално предоставяна срещу възнаграждение, от разстояние, чрез електронно средство и по индивидуална молба от получателя на услугите.

За целите на настоящото определение:

– „от разстояние“ означава, че тази услуга се предоставя без страните да присъстват едновременно на едно и също място,

– „чрез електронни средства“ означава, че услугата се изпраща първо и се получава по местоназначение чрез електронно оборудване за обработка (включително цифрово компресиране) и съхранение на данни и се пренася изцяло, предава и получава изцяло чрез кабел, радио, оптични средства или други електромагнитни средства,

– „по индивидуална молба на получателя на услугите“ означава, че услугата се предоставя чрез пренос на данни по индивидуална молба.

[…]

3) „техническа спецификация“ е спецификацията, която се съдържа в документа, в който са изложени характеристиките, изисквани за продукта, като например ниво на качество, функционални характеристики, безопасност или размери, включително изискванията, които се прилагат към продукта по отношение на името, с което продуктът се продава, терминология, символи, изпитване и методи за изпитване, опаковка, маркиране или етикетиране и процедури за оценяване на съответствието.

[…]

4) „други изисквания“ означава изискване, различно от техническа спецификация, наложено на продукт най-вече с цел защита на потребителя или околната среда, и което засяга неговия цикъл на съществуването след пускането му на пазара, като например, условията на употреба, рециклиране, повторна употреба или изхвърляне, когато такива условия могат значително да повлияят върху състава или естеството на продукта или върху неговата продажба;

5) „правило за услуги“ означава изискване от общ характер, свързано с предприемането и упражняването на дейности за услуги, посочени в точка 2 според значението на буква б), и по-специално разпоредби относно доставчиците на услуги, услугите и получателите на услугите, като се изключат всякакви правила, които не са специално насочени към услугите, определени в тази точка.

[…]

За целите на настоящото определение:

– едно правило се счита за специално насочено към услугите на информационното общество, когато вземайки предвид причините за него и оперативната му част, конкретната цел и предмет на всички или някои от отделните му разпоредби е да регулира такива услуги по ясен и целенасочен начин,

– едно правило не се счита за специално насочено към услугите на информационното общество, ако дава отражение върху тези услуги само имплицитно или инцидентно.

[…]

11) „технически регламент“: техническа спецификация и други изисквания или правила за услуги, включително съответните административни разпоредби, спазването на които е задължително, юридически или фактически, в случаите на маркетинг, предоставяне на услуги, установяване на оператор за услуги или използване в държава членка или в голяма част от нея, както законовите, подзаконовите или административните разпоредби на държавите членки, с изключение на предвидените в член 10, забраняващи производството, вноса, търговията или използването на един продукт или забраняващи предоставянето или използването на услуга или установяването на доставчик на услуги.

[…]“.

6 Член 8, параграф 1 от посочената директива гласи:

„При условията, посочени в член 10, държавите членки незабавно предоставят на Комисията всички проекти за технически регламенти, освен когато става дума за обикновено транспониране на целия текст на международен или европейски стандарт, като в този случай е

достатъчна само информацията относно съответния стандарт. Те също така уведомяват Комисията относно причините за необходимостта от прилагане на техническия регламент, освен ако те вече са били посочени в проекта.

Когато е необходимо, освен ако вече не е бил изпратен с предишно съобщение, държавите членки едновременно предават текста на основните законови или подзаконови разпоредби, които са засегнати пряко, ако запознаването с този текст е необходимо за оценяване на обхвата на проекта на технически регламент.

[…]“.

Директива 98/48

7 Съображения 7 и 8 от Директива 98/48 гласят:

„(7) като имат предвид, че следва да стане възможно да бъдат адаптирани съществуващите национални правила и регламенти, приложими за услугите, които са на разположение в момента, с цел да бъдат взети предвид услугите на новото информационно общество, както с оглед на гарантирането на по-добра защита на общия интерес или, от друга страна, с оглед на опростяването на такива правила и регламенти, когато тяхното прилагане не съответства на целите, които преследват;

(8) като имат предвид, че, без координация на общностно равнище, тази предвидима регулаторна дейност на национално равнище може да предизвика ограничения на свободното движение на услуги и свободата на установяване, водещи на свой ред до повторно фрагментиране на вътрешния пазар, свръх регулиране и регулаторни несъответствия“.

Португалското право

8 Член 3 от Decreto-Lei n.º 422/89 (Декрет-закон № 422/89) от 2 декември 1989 г. (Diário da República I, серия I-A, № 277 от 2 декември 1989 г.), изменен с Decreto-Lei n.º 10/95 (Декрет-закон № 10/95) от 19 януари 1995 г. (наричан по-нататък „Декрет-закон № 422/89“), озаглавен „Игрални зони“, предвижда:

„1 – Експлоатацията и осъществяването на игри на късмета или хазартни игри се допуска в съществуващи казина в постоянни или временни игрални зони, създадени с декрет-закон или, извън тях, в изключителни случаи, предвидени в членове 6—8.

2 – За целите на експлоатацията и осъществяването на игри на късмета или хазартни игри се определят игрални зони в Алгарве, Ешпиню, Есторил, Фигейра да Фош, Фуншал, Порту Санту, Повоа де Варзим, Тройа и Видагу-Педраш Салгадаш.

3 – Минималното разстояние на защита от конкуренция между казина и игрални зони се определя за всеки отделен случай в регламента за развитие, който определя условията за възлагане на всяка концесия.

4 – С разрешение на компетентния член на правителството, след изслушване на Генералната инспекция по хазарта, предприятията концесионери на игрални зони могат да експлоатират бинго зали, отговарящи на нормативните изисквания, и са подчинени на същия режим, приложим за казината, но извън тях, при условие че тези зали са разположени на територията на общината, на която се намират казината“.

9 Член 6 от посочения декрет-закон, озаглавен „Експлоатация на хазартни игри на борда на кораби или въздухоплавателни средства“, гласи:

„1 – След като изслуша Генералната инспекция по хазарта и Direcção-Geral do Turismo [Генерална дирекция „Туризъм“], компетентният член на правителство може да разреши за определен срок експлоатацията и осъществяването на хазартни игри или игри с парични награди на борда на плавателни съдове или въздухоплавателни средства, регистрирани в Португалия, когато се намират извън националната територия.

2 – Експлоатацията на дейността, посочена в предходния параграф, може да бъде възложена само на предприятия, собственици или чартьори на национални кораби или въздухоплавателни средства, или предприятия, концесионери на игрални зони, с разрешение за тях.

3 – Експлоатацията и осъществяването на хазартни игри или игри с парични награди, разрешени в съответствие с настоящия член, се уреждат от правилата, установени за осъществяването им в казина. Компетентният член на правителството определя с наредба конкретните условия, които трябва да бъдат изпълнени“.

10 Член 7 от посочения декрет-закон, озаглавен „Експлоатация извън казината за игри на маса и игрални автомати“, предвижда:

„1 – По повод на събития със специален туристически интерес, след като изслуша Генералната инспекция по хазарта и Генерална дирекция „Туризъм“, компетентният член на правителството може да разреши за определен срок експлоатацията и осъществяването на игри на маса извън казината.

2 – В местностите, в които дейността е предимно туристическа, след като изслуша Генералната инспекция по хазарта и Генерална дирекция „Туризъм“, компетентният член на правителството може да разреши експлоатацията и осъществяването на игри чрез игрални машини в хотелски или спомагателни обекти с характеристики и размери, определени с регламент.

3 – Разрешенията, посочени в предходните параграфи, могат да се предоставят само на предприятието концесионер на игрална зона, чието казино е най-близко до мястото на експлоатация по права линия, без да се засяга разпоредбата на член 3, параграф 3.

4 – Експлоатацията и осъществяването на игри, предвидени в предходните параграфи, се уреждат от правилата, установени за осъществяването им в казина. Специфичните условия, които трябва да бъдат изпълнени, се определят с наредба“.

11 Член 8 от същия декрет-закон, озаглавен „Бинго игри“, гласи:

„Експлоатацията и осъществяването на играта бинго са възможни и в специални зали при условията, установени в приложимата специална уредба извън територията на общината, на която се намират казината и на съседните общини“.

12 Член 9 от Декрет-закон № 422/89, озаглавен „Режим на концесия“, гласи:

„Правото на експлоатация на игри късмета или хазартни игри е запазено за държавата и може да се упражнява единствено от дружества, учредени под формата на акционерно дружество, на които правителството е възложило съответната концесия чрез обществена поръчка, с изключение на случаите, предвидени в член 6, параграф 2“.

13 Член 2 от Decreto-Lei nº 282/2003 (Декрет-закон № 282/2003) от 8 ноември 2003 г. (Diário da República I, серия A, бр. 259 от 8 ноември 2003 г.), озаглавен „Приложно поле“, предвижда:

„Santa Casa […] чрез своя отдел „Игри“ осъществява дейността, посочена в предишния член в режим на изключителни права на цялата национална територия, включително радио пространството, аналоговия и цифровия наземен спектър, интернет и всяка друга обществена далекосъобщителна мрежа, в съответствие с правилата, уреждащи всяка от съответните игри, и Decreto-Lei nº 322/91 (Декрет-закон № 322/91) от 26 август 1991 г.“.

14 Член 3 от Декрет-закон № 282/2003, озаглавен „Договор за хазартни игри“, гласи:

„1 – Договорът за игра се сключва директно между играча и отдел „Игри“ на Santa Casa […] със или без участието на посредници.

2 – „Договор за хазарт“ означава договор, по силата на който една от страните срещу заплащане на определена сума придобива цифри или прогнози, срещу които получава като насрещна престация възможността да получи награда, с фиксиран или променлив размер, от другата страна в зависимост от резултата от операция, основана изключително или преимуществено на случайността и съгласно предварително определени правила.

[…]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

15 Sportingbet е дружество с предмет на дейност организация чрез електронни средства на хазартни игри, сродни видове игри, залагания и лотарии. Това дружество притежава интернет сайта www.sportingbet.com, който предлага на потребителите възможност да участват в този вид игри. Съществува текст на португалски език на този уебсайт, който се появява автоматично за всички ползватели, намиращи се в Португалия.

16 IOE е предприятието, управляващо интернет сайта www.sportingbet.com, надлежно упълномощено от Sportingbet.

17 Sportingbet дава на IOE разрешение да регистрира от свое име и да използва за своя сметка домейните sportingbet.com и sportingbetplc.com, както и марките Global Sportsbook & Casino sportingbet и sportingbet.

18 Santa Casa е юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза, което осъществява дейност от обществен интерес. Португалската република му предоставя изключително право да организира колективни игри и залагания, по-специално чрез електронни средства.

19 Sporting Clube de Braga (наричан по-нататък „SC Braga“) е спортен клуб, който провежда спортни състезания в няколко области, като футбол.

20 Sporting Club de Braga — Futebol SAD (наричано по-нататък „SC Braga SAD“) е дружество, създадено за управление на професионалния футбол в SC Braga, като през сезон 2006/2007 г. отборът участва в шампионата на първа португалска професионална футболна лига.

21 IOE и SC Braga SAD сключват договор за спонсорство за спортните сезони 2006/2007 и 2007/2008 с предмет популяризиране и реклама на дейността на Sportingbet. Тази рекламна кампания, осъществена от SC Braga и SC Braga SAD, предвижда разпространение на логото на Sportingbet, както и на изображение с надпис „www.sportingbet.com“. Тези изображения са

оповестени на уебсайта на SC Braga, като същевременно включват пряка връзка към уебсайта на Sportingbet. Освен това по време на приятелска среща на екипите на професионалния футболен отбор на SC Braga е изобразено логото на Sportingbet.

22 Santa Casa предявява иск срещу SC Braga, SC Braga SAD, Sportingbet и IOE, с който по-специално иска посоченият договор за спонсорство да бъде обявен за недействителен, да се обяви за незаконосъобразна дейността на Sportingbet в Португалия, както и рекламирането на тази дейност, да се осъди това дружество да преустанови организирането на лотарии и залагания в Португалия, да се забрани на ответниците всякаква реклама в уебсайта www.sportingbet.com и да бъдат осъдени да му заплатят обезщетение за претърпените от незаконните им дейности вреди.

23 В първоинстанционното производство е постановено съдебно решение, с което частично е уважена жалбата на Santa Casa. В това отношение е решено по-специално да се уважат изцяло първите три искания на Santa Casa, посочени в предходната точка, да се уважи четвъртото искане, но само по отношение на Sportingbet и на IOE и да се отхвърли искането на жалбоподателя за изплащане на обезщетение.

24 Sportingbet и IOE подават жалба срещу първоинстанционното решение пред Tribunal da Relação de Guimarães (Апелативен съд Гимараеш, Португалия). С решение от 7 април 2016 г. посочената юрисдикция обаче потвърждава първоинстанционното решение.

25 При това положение Sportingbet и IOE подават, от своя страна, жалба до запитващата юрисдикция с искане за отмяна на това решение. Освен това IOE иска Supremo Tribunal de Justiça (Върховен съд, Португалия) да сезира Съда с преюдициално запитване.

26 С акт от 16 март 2017 г. запитващата юрисдикция решава да постави на Съда десет преюдициални въпроса. С въпроси 8—10 запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали техническите регламенти, предвидени в правната уредба на държава членка, като Декрет-закон № 422/89 и Декрет-закон № 282/2003, за които въпросната държава членка не е уведомила Комисията, се прилагат по отношение на частноправните субекти.

27 С определение от 19 октомври 2017 г., Sportingbet и Internet Opportunity Entertainment (C-166/17, непубликувано, EU:C:2017:790) Съдът приема за явно недопустими въпроси от осми до десети, тъй като не е в състояние да отговори на тези въпроси поради липсата на необходимите данни за исканото тълкуване на правото на Съюза.

28 IOE иска питанията, съдържащи се във въпроси от осми до десети, поставени по делото, по което е постановено посоченото определение, отново да бъдат отправени до Съда, като този път бъдат включени липсващите данни в предходното преюдициално запитване. Santa Casa иска това ново запитване да бъде отхвърлено.

29 Запитващата юрисдикция счита, че тези въпроси остават необходими за разрешаването на спора в главното производство и че отговорът им остава несигурен.

30 В действителност остава въпросът дали член 1, точка 11 от Директива 98/34 трябва да се тълкува в смисъл, че национална правна уредба, по силата на която изключителното право за организиране и провеждане на лотарии и залагания по цялата територия на тази държава се отнася до всички електронни средства за комуникация, и по-специално интернет, представлява „технически регламент“ по смисъла на тази разпоредба. Подобно на жалбоподателите в главното производство, посочената юрисдикция счита, че по силата на член 8, параграф 1 от Директива 98/34 утвърдителен отговор на този въпрос би означавало задължение за въпросната

държава членка да уведоми Комисията за релевантните национални разпоредби в качеството им на технически регламенти, тъй като в противен случай тези разпоредби биха станали неприложими по отношение на частноправните субекти.

31 При тези обстоятелства Supremo Tribunal de Justiça (Върховен съд, Португалия) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) [Португалската държава] не е съобщила на [...] [К]омисия[та] техническите регламенти, съдържащи се в [Законодателен декрет № 442/89[...]; неприложими ли са посочените разпоредби, по-специално посочените членове 3 [...] и 9 [от него], така че частноправните субекти да могат да се позовават на тяхната неприложимост?

2) [Португалската държава] не е съобщила на [...] [К]омисия[та] техническите регламенти, съдържащи се в [Законодателен декрет № 282/2003 [...]; трябва ли да бъдат оставени без приложение посочените разпоредби, по-специално членове 2 и 3 [от него], по отношение на доставчиците на услуги в Португалия?“.

По преюдициалните въпроси

По допустимостта на преюдициалното запитване

32 Santa Casa и белгийското правителство поддържат, че поставените въпроси са недопустими, поради факта че IOE е дружество, установено в трета държава, а именно Антигуа и Барбуда, и поради това не може да се позовава на основните свободи и следователно на Директива 98/34. В действителност това дружество било единственото от двете страни — жалбоподатели в главното производство, което се основава на доводи във връзка с преюдициалните въпроси.

33 Следва да се припомни, че само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда (решение от 19 декември 2019 г., Junqueras Vies, C-502/19, EU:C:2019:1115, т. 55 и цитираната съдебна практика).

34 От това следва, че поставените от националните юрисдикции въпроси се ползват с презумпция за релевантност и че отказът на Съда да се произнесе по тези въпроси, е възможен само ако е видно, че исканото тълкуване няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство, ако проблемът е от хипотетично естество или още ако Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на посочените въпроси (решение от 19 декември 2019 г., Junqueras Vies, C-502/19, EU:C:2019:1115, т. 56 и цитираната съдебна практика).

35 В случая обаче, както бе припомнено в точка 29 от настоящото решение, запитващата юрисдикция посочва, че исканото тълкуване на правото на Съюза, и по-специално на разпоредбите на Директива 98/34, е необходимо за решаването на спора, с който е сезирана. Всъщност с въпросите си запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали посочените в тези въпроси разпоредби от националното право, които уреждат изключителното право за организиране и провеждане на лотарии и залагания на цялата територия на страната, обхващащо всички електронни средства за комуникация, и в частност интернет, попадат по-специално в приложното поле на тази директива. При утвърдителен отговор тя иска да се установят последиците, които следва да се изведат, в случай че тези разпоредби попадат в обхвата на понятието „технически регламент“ по смисъла на член 1, точка 11 от посочената директива.

36 При тези условия с оглед на цитираната в точка 34 от настоящото решение съдебна практика изтъкнатите от Santa Casa и белгийското правителство доводи, които се отнасят в по-голяма степен до приложимостта на същата директива към спора в главното производство и следователно до съществото на настоящото дело, са ирелевантни за оборване на презумпцията за релевантност на поставените от запитващата юрисдикция въпроси.

37 Следователно преюдициалните въпроси са допустими.

Предварителни бележки

38 Следва да се отбележи, че първият и вторият въпрос на запитващата юрисдикция се отнасят съответно до разпоредбите на Декрет-закон № 422/89 и Декрет-закон № 282/2003.

39 С оглед на датите на влизане в сила, от една страна, на тези декрет-закони и от друга страна, на директиви 83/189 и 98/34 първият преюдициален въпрос следва да се разглежда от гледна точка на разпоредбите на Директива 83/189, а вторият — от гледна точка на разпоредбите на Директива 98/34.

По първия въпрос

40 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 1, точка 5 от Директива 83/189 трябва да се тълкува в смисъл, че национално законодателство, което предвижда, че правото да се провеждат хазартни игри, е запазено за държавата и може да бъде упражнявано само от предприятия, учредени под формата на акционерни дружества, на които въпросната държава членка предоставя съответната концесия и което предвижда условията и зоните на упражняване на тази дейност, представлява „технически регламент“ по смисъла на тази разпоредба. При необходимост тя иска да се установи дали фактът, че това законодателство не е било съобщено на Комисията в съответствие с член 8, параграф 1 от тази директива, води до непротивопоставимост на посоченото законодателство на частноправните субекти.

41 По силата на член 1, точка 5 от Директива 83/189 техническият регламент обхваща техническите спецификации, включително административните разпоредби, които се прилагат към тях, и тяхното спазване е задължително, юридически или фактически, в случаите на маркетинг или използването в държава членка или в значителна част от нея, с изключение на определените от местните органи. Съгласно член 8, параграф 1 от Директива 83/189 държавите членки съобщават на Комисията всички проекти за технически регламенти.

42 Съгласно член 1, точка 1 от Директива 83/189 „техническа спецификация“ е спецификацията, която се съдържа в документ, в който са изложени основните характеристики на продукта, като например ниво на качество, функционални характеристики, безопасност или размери, включително изискванията, които се прилагат към продукта по отношение на терминология, символи, изпитване и методи за изпитване, опаковка, маркиране или етикетиране (вж. в този смисъл решение от 8 март 2001 г., Van der Burg, C-278/99, EU:C:2001:143, т. 20)

43 Доколкото обаче членове 3 и 9 от Декрет-закон № 422/89 предвиждат концесионен режим за организацията на хазартни игри или игри с парични награди, както и условията и зоните на упражняване на тази дейност, не изглежда, че посочените разпоредби са свързани с изискваните характеристики на даден продукт по смисъла на член 1, точка 1 от Директива 83/189, поради което не могат да бъдат квалифицирани като „технически регламенти“ по смисъла на член 1, точка 5 от тази директива.

44 При тези условия на първия въпрос следва да се отговори, че член 1, точка 5 от Директива 83/189 трябва да се тълкува в смисъл, че национално законодателство, което предвижда, че правото на организиране на хазартни игри е запазено за държавата и може да бъде упражнявано само от предприятия, учредени под формата на акционерни дружества, на които въпросната държава членка предоставя съответната концесия и което предвижда условия и зони на упражняване на тази дейност, не представлява „технически регламент“ по смисъла на тази разпоредба.

По втория въпрос

45 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 1, точка 11 от Директива 98/34 във връзка с член 1, точка 5 от тази директива трябва да се тълкува в смисъл, че национално законодателство, което предвижда, че изключителното право за организиране на определени хазартни игри, възложени на публичноправно образувание за цялата национална територия, включва осъществяваната в интернет дейност, представлява „технически регламент“ по смисъла на първата от тези разпоредби. При необходимост тя иска да се установи дали фактът, че това законодателство не е било съобщено на Комисията в съответствие с член 8, параграф 1 от посочената директива, води до непротивопоставимост на посоченото законодателство на частноправните субекти.

46 Следва да се припомни, че понятието „технически регламент“ се отнася, на първо място, до „техническата спецификация“ по смисъла на член 1, точка 3 от посочената директива, на второ място, до „други изисквания“ като определените в член 1, точка 4 от посочената директива, на трето място, до „правило за услуги“, предвидено в член 1, точка 5 от същата директива, и на четвърто място, „законовите, подзаконовите или административните разпоредби на държавите членки, забраняващи производството, вноса, търговията или използването на един продукт или забраняващи предоставянето или използването на услуга или установяването като доставчик на услуги“ по смисъла на член 1, точка 11 от Директива 98/34 (решение от 26 септември 2018 г., Van Gennip и др., C-137/17, EU:C:2018:771, т. 37).

47 Съгласно член 1, точка 5 от посочената директива „правило за услуги“ е всяко изискване от общ характер, свързано с достъпа до дейности за услуги, посочени в член 1, точка 2 от директивата, които представляват „каквато и да е услуга на информационното общество, тоест каквато и да е услуга, нормално предоставяна срещу възнаграждение, от разстояние, чрез електронно средство и по индивидуална молба на получателя на услугите“.

48 В това отношение Съдът вече е постановил, че разпоредби относно забрана за предлагане на хазартни игри по интернет, изключенията от тази забрана, ограниченията на възможността за предлагане на залагания върху резултатите от спортни състезания по интернет, както и забраната за разпространяване на реклама на хазартни игри по интернет могат да бъдат квалифицирани като „правила за услуги“ по смисъла на член 1, точка 5 от Директива 98/34, доколкото се отнасят до „услуга на информационното общество“ по смисъла на член 1, точка 2 от тази директива (вж. по аналогия решение от 4 февруари 2016 г., Ince, C-336/14, EU:C:2016:72, т. 75)

49 В случая обаче предвидените в членове 2 и 3 от Декрет-закон № 282/2003 правила се отнасят конкретно до услугите на информационното общество. Освен това, тъй като на Santa Casa е възложено изключително право да организира хазартни игри по интернет, тези разпоредби забраняват предоставянето на тези услуги на всички икономически оператори, с изключение на това публичноправно образувание.

50 Следователно тези разпоредби попадат в четвъртата категория, обхванатa от понятието „технически регламент“, съдържащо се в член 1, точка 11 от Директива 98/34, а именно „законови […] разпоредби, забраняващи предоставянето на […] услуга“.

51 Подобно тълкуване е в съответствие с целите на посочената директива, както следва от съображения 7 и 8 от Директива 98/48, с която е изменена Директива 98/34, да бъдат адаптирани съществуващите национални правни уредби към новите услуги на информационното общество и да бъдат избегнати ограниченията на свободното движение на услуги и свободата на установяване, водещи до повторно фрагментиране на вътрешния пазар (вж. в този смисъл решение от 20 декември 2017 г., Falbert и др., C-255/16, EU:C:2017:983, т. 34).

52 Що се отнася до въпроса дали преди приемането им членове 2 и 3 от Декрет-закон № 282/2003 е трябвало да бъдат съобщени на Комисията на основание член 8, параграф 1, първа алинея от Директива 98/34, следва да се припомни, че предвиденото в тази разпоредба задължение, а именно държавите членки да съобщават на Комисията всички проекти за технически регламенти, е било предвидено още в член 8, параграф 1 от Директива 83/189, както и санкцията за неприложимост на техническите регламенти, които не са съобщени на Комисията (решение от 1 февруари 2017 г., Município de Palmela, C-144/16, EU:C:2017:76, т. 35 и 36).

53 Действително, задължението за уведомяване, предвидено в член 8, параграф 1, първа алинея от Директива 98/34, представлява основно средство за осъществяване на контрола на Европейския съюз, насочен към защита на свободното движение на услуги и свободата на установяване (вж. в този смисъл решение от 20 декември 2017 г., Falbert и др., C-255/16, EU:C:2017:983, т. 34). Неизпълнението на това задължение следователно представлява съществено процесуално нарушение при приемането на въпросните технически регламенти, санкционирано с неприложимостта на тези регламенти, поради което те не могат да бъдат противопоставени на частноправните субекти (вж. в този смисъл решения от 4 февруари 2016 г., Ince, C-336/14, EU:C:2016:72, т. 67 и от 1 февруари 2017 г., Município de Palmela, C-144/16, EU:C:2017:76, т. 36 и цитираната съдебна практика). Частноправните субекти могат да се позовават на тях пред националните юрисдикции, които следва да откажат да приложат национален технически регламент, който не е съобщен съгласно Директива 98/34 (решение от 10 юли 2014 г., Ivansson и др., C-307/13, EU:C:2014:2058, т. 48).

54 Следователно от гореизложеното следва, че тъй като не са съобщени на Комисията в съответствие с Директива 98/34, техническите регламенти, предвидени в членове 2 и 3 от Декрет-закон № 282/2003, са неприложими и следователно не могат да бъдат противопоставени на частноправните субекти. В това отношение, обратно на твърденията на Santa Casa и белгийското правителство, е без значение, че икономически оператор може да се позовава на основните свободи или на тази директива.

55 При тези условия на втория въпрос следва да се отговори, че член 1, точка 11 от Директива 98/34 във връзка с член 1, точка 5 от тази директива трябва да се тълкува в смисъл, че национално законодателство, което предвижда, че изключителното право за организиране на някои хазартни игри, предоставено на публичноправно образувание за цялата национална територия, включва осъществяваната в интернет дейност, представлява „технически регламент“ по смисъла на първата от тези разпоредби, като несъобщаването му на Комисията в съответствие с член 8, параграф 1 от тази директива води до непротивопоставимост на това законодателство на частноправните субекти.

По съдебните разноски

56 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (девети състав) реши:

1) **Член 1, точка 5 от Директива 83/189/ЕИО на Съвета от 28 март 1983 година, установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите стандарти и регламенти, изменена с Директива 88/182/ЕИО на Съвета от 22 март 1988 г., трябва да се тълкува в смисъл, че национално законодателство, което предвижда, че правото да се провеждат хазартни игри, е запазено за държавата и може да бъде упражнявано само от предприятия, учредени под формата на акционерни дружества, на които въпросната държава членка предоставя съответната концесия, и което предвижда условията и зоните на упражняване на тази дейност, не представлява „технически регламент“ по смисъла на тази разпоредба.**

2) **Член 1, точка 11 от Директива 98/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 година, установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите стандарти и регламенти и правила относно услугите на информационното общество, изменена с Директива 98/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 юли 1998 г., във връзка с член 1, точка 5 от изменената директива трябва да се тълкува в смисъл, че национално законодателство, което предвижда, че изключителното право за организиране на някои хазартни игри, предоставено на публичноправно образувание за цялата национална територия, включва осъществяваната в интернет дейност, представлява „технически регламент“ по смисъла на първата от тези разпоредби, като несъобщаването му на Европейската комисия в съответствие с член 8, параграф 1 от посочената директива, изменена, води до непротивопоставимост на това законодателство на частноправните субекти.**

Подписи